

Л. М. Алексеєнко, Г. М. Лацик

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОСТОРОВИХ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ

Досліджено теоретико-сутнісні засади фінансових інновацій в умовах системних трансформацій. Виявлено передумови виникнення й розвитку фінансових інновацій. Сформульовано рекомендації щодо сприяння світовій фінансовій стабільності й розширенню сфери оподаткування фінансового сектору.

Theoretical-essential principles of financial innovations in the time of systemic transformation are investigated. Preconditions of development and evolution of financial innovations are defined. Recommendations to promote global financial stability and to extend taxation of the financial sector are formed.

Ключові слова: дезінтермедіація, сек'юритизація, фінансові інновації, фінансові інструменти, фінансовий маркетинг, фінансові технології.

Світова спільнота перебуває напередодні радикальних змін у сфері організаційних, виробничих, інформаційних, технологічних, інноваційних, фінансових можливостей розвитку й перегляду економічного світогляду загалом. Глобальна економіка характеризується поглибленням дисбалансів між фазами відтворення, перевиробництвом фінансових послуг, перенагромадженням фінансового капіталу, пріоритетністю розвитку віртуального сектору, невідповідністю рівня й характеру продуктивних сил рівню й характеру розвитку виробничо-фінансових відносин. В умовах інституціональних реформ соціально-економічних систем зростає роль фінансових інновацій у суспільному відтворенні і стимулюванні інвестиційно-інноваційної активності на макро- й мікрорівнях, їх використання для протидії кризовим явищам.

Основні засади розробки новітніх фінансових інструментів і особливості їх застосування досліджуються в зарубіжній літературі й потребують осмислення та адаптації такого досвіду до українських реалій. Серед зарубіжних учених-економістів цій проблемі присвячено праці таких авторів, як Ф. Блек, Л. Галітц, Р. Колб, Р. Мертон, Дж. Мерфі, М. Міллер, М. Томсет, Дж. К. Халл, М. Шоулс та ін. Теоретико-методологічні проблеми фінансових інструментів вивчали такі відомі вітчизняні вчені, як О. Барановський, С. Брус, Д. Гапчич, С. Глушенко, А. Головка, Ю. Кравченко, А. Криклій, О. Мендрул, О. Мозговий, В. Шафран. Питання ефективності інновацій досліджували видатні економісти-класики та сучасники: М. Бунге, Ф. Валента, П. Друкер, О. Жилінська, В. Кушлін, І. Лютий, Ф. Мишкін, М. Очковська, Г. Панова, Д. Рікардо, А. Сміт, Р. Солоу, А. Чухно, Й. Шумпетер та ін. Водночас, незважаючи на практичний досвід регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, подальшого аналізу потребують економічні відносини з приводу формування й використання фінансових інновацій для цілей інвестування економічного розвитку.

Сучасні ринкові перетворення сприяли розвитку сфери надання фінансових послуг на основі застосування інноваційних технологій, сучасних моделей

© Алексеєнко Л. М., Лацик Г. М., 2012

і методів управління фінансовим сектором, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності фінансових інститутів на макро- й мікрорівнях. Головну роль у зазначених процесах відіграли інновації, які “у своїх кращих проявах, були й залишаться інструментом підвищення ефективності та розширення сфери функціонування фінансової системи”¹. Під фінансовою інновацією розуміємо процес модернізації діяльності фінансового інституту, що полягає в удосконаленні операцій, послуг, бізнес-процесів або створенні нових для задоволення потреб клієнтів у процесі одержання додаткового прибутку. Водночас, на думку зарубіжних учених-економістів, фінансові інновації варто розглядати, як:

- створення, а потім і популяризацію нових фінансових інструментів, а також нових фінансових технологій, установ і ринків²;
- нові продукти й послуги, створені фінансовою індустрією для задоволення зростаючих і дедалі різноманітніших потреб клієнтів³;
- непередбачувані вдосконалення в ряді фінансових продуктів та інструментів, викликані несподіваними змінами у сфері оподаткування й регулятивних обмежень⁴.

Голова Федеральної резервної системи США Б. Бернанке зауважує, що фінансові інновації допомагають поліпшити доступ до кредитів, скорочують витрати і збільшують можливість вибору⁵. Його думку поділяють Л. Вайт і С. Фрейм, наголошуючи, що фінансові інновації являють собою що-небудь, що скорочує витрати, ризики або забезпечує вдосконалення продукту/послуг/інструментів⁶.

Фінансові інновації охоплюють як нові фінансові інструменти, так і фінансові технології. Фінансові інструменти поділяють на: концептуальні засоби — реалізація конкретних концепцій (теорія хеджування); фізичні засоби — інструменти (цінні папери) і процеси (електронна система торгівлі цінними паперами), які можна використовувати для досягнення обраної мети. Вони вважаються інноваційними в разі якщо являють собою: 1) спеціально створені продукти для управління специфічним грошовим потоком і застосовуються на даному ринку вперше; 2) продукти, що існували раніше, але хоч би один із їхніх параметрів модифікований способом, уперше застосованим на цьому ринку; 3) сконструйовані пакетні продукти, в яких

¹ Бернанке Б. Речь Председателя ФРС от 17.04.2009 / Б. Бернанке [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fedspeak.ru>.

² Tufano P. Financial Innovation / P. Tufano // Handbook of the Economics of Finance (Volume 1a: Corporate Finance). — Elsevier, Amsterdam, 2003. — P. 307—336.

³ Chou Yuan K. Financial Innovations and Technological Innovations as Twin Engines of Economic Growth / Yuan K. Chou, Martin S. Chin // University of Melbourne. — 2004. — January 9.

⁴ Miller M. H. Financial innovation: the last twenty years and the next / M. H. Miller // Journal of Financial and Quantitative Analysis. — 1986. — № 21 (4). — P. 459—471.

⁵ Б. Бернанке продвигает инновации в банковском секторе [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bankir.ru/novosti/s/-b-bernanke-prodvigaet-innovacii-v-bankovskom-sektore-2062452/#ixzz1dgzgrhy812>.

⁶ Frame S. Technological Change, Financial Innovation, and Diffusion in Banking / S. Frame, L. White // Working Paper 2009-10 / Federal Reserve Bank of Atlanta. — 2009. — March. — 33 p.

вперше на цьому ринку застосовано поєднання фінансових продуктів тих, що існували раніше.

До нових фінансових інструментів належать брокерські рахунки управління готівкою; забезпечення пулом іпотек; процентні свопи; конвертовані облигації з правом дострокового погашення тощо. У зв'язку з цим зауважимо, що державна підтримка нових технологій розвитку іпотеки і залучення інвестицій у будівельний комплекс сприятиме розвитку будівельної галузі в Україні⁷. Так, на міжнародному іпотечному ринку знайшли застосування різноманітні типи інноваційних фінансових інструментів, котрі, на наше переконання, потрібно імплементувати у вітчизняну практику щодо рефінансування іпотечних кредитів. До них відносимо такі:

- стріп;
- іпотечні облигації, забезпечені комерційною нерухомістю;
- іпотечні облигації, забезпечені заставними на судна;
- іпотечні облигації, забезпечені заставними на літаки;
- похідні цінні папери (гібридні цінні папери, кредитні деривативи (дефолтні свопи та кредитні ноти);
- забезпечені боргові зобов'язання.

До розробки новітніх фінансових інструментів, зокрема похідних фінансових інструментів, залучено багато учасників, тому багатоступінчасті схеми ускладнювали вчасне й повне надання фінансових послуг. По-перше, формування ринку похідних фінансових інструментів є процесом появи й розвитку фінансових відносин між його основними учасниками: державою, фізичними та юридичними особами. Загалом похідні фінансові інструменти є альтернативною формою інвестування, оскільки можуть слугувати як для довготермінового інвестування, так і здійснення короткотермінових спекуляцій.

По-друге, для ринку похідних фінансових інструментів характерною є постійна модифікація, розробка складних структурних і синтетичних фінансових інструментів, що дають змогу одержувати дохід за початкових мінімальних вкладень інвесторів. Тому операції з терміновими фінансовими інструментами потребують дотримання певних принципів, спрямованих на мінімізацію ризиків.

По-третє, системне збільшення обсягів нових видів фінансових угод зумовлює залучення нових учасників. Сучасною тенденцією є створення глобального торговельного простору (міжконтинентальних і міжрегіональних торговельних альянсів), зокрема в площині консолідації біржової та позабіржової інфраструктури, що потребує гармонізації регулятивних норм і технічних стандартів для одночасної участі в торгах на декількох площадках. Директор-розпорядник Міжнародного валютного фонду К. Лагард вважає, що необхідно розірвати порочне коло, коли “банки завдають шкоди суверенним структурам, а суверенні структури — банкам”⁸. Відновлення довіри до суверенних

⁷ Нові технології зменшують витрати // Урядовий кур'єр. — 2012. — № 41. — 2 берез. — С. 2.

⁸ Мировая экономика. Лагард призывает к действиям без промедления, чтобы 2012 год стал “Годом исцеления” // Обзор МВФ. — 2012. — 23 янв. — 4 с.

боргових зобов'язань сприятиме банкам, які зберігають значні авуари таких боргових зобов'язань і використовують непрямі або прямі державні гарантії.

Основними структурними умовами⁹, що зумовлюють виникнення інноваційних фінансових інструментів, є: макроекономічні (коливання макроекономічних індикаторів впливають на процес розподілу грошового ресурсу. Як наслідок, учасники економічних процесів розширюватимуть свої вимоги до елементів фінансового сектору, що спонукатиме формування належного попиту й утворення нових фінансових інструментів, котрі ці розширені вимоги задовольнятимуть); нормативно-правові (нормативно-правове забезпечення здійснює як позитивний, так і негативний вплив на ефективність використання інноваційних фінансових інструментів. Наприклад, зміни в системі оподаткування певних операцій призводять до зниження їхньої рентабельності, що зумовлює необхідність появи нових фінансових інструментів для компенсації); технологічні (модернізація технології використання фінансових інструментів забезпечує ефективніше управління ризиками, застосування складних математико-економічних моделей, котрі, до появи фізичних інформаційних технологій, здійснювалися зі значними витратами часу й ресурсів).

Щодо фінансових технологій, то їхній розвиток впливає на вибір стратегії фінансовими установами. Відповідно застосування фінансових інновацій потребує ідентифікації багатьох чинників. По-перше, розробляючи технологію фінансових інновацій, необхідно враховувати правові засади й адаптивність; по-друге, інновації мають ураховувати потреби клієнтів; по-третє, інновації пов'язані з ризиком і тому доцільно реалізувати пілотні проекти, які є дорогими і тривалими. При цьому важливо уникати можливих протиріч корпоративної культури й технологій. Державне регулювання не повинне заважати розвитку фінансових інновацій, а має забезпечувати прозорість і доступність продуктів для споживачів, щоб вони могли зробити правильний вибір і отримати дохід.

Водночас трансформація економічних систем зумовлює виникнення нових видів фінансових інновацій, особливо в контексті розвитку нової технологічної парадигми (таблиця). У сучасній економіці класифікація фінансових інновацій відбувається в розрізі: 1) використовуваних фінансових інструментів; 2) категорій учасників; 3) режиму оподаткування; 4) вартісних показників; 5) термінів реалізації; 6) ступеня ризику.

До основних критеріїв розробки й розміщення фінансових інновацій доцільно віднести такі: цінова доступність і стандартизація послуг, універсальність і адаптивність технологій, орієнтація на цільову клієнтуру. Розвиток бізнес-процесів передбачає впровадження інформаційних технологій, зміну організаційної структури тощо.

Розвиток фінансових інновацій, прагнення учасників ринку до отримання максимального прибутку, швидкий розвиток інфраструктурних елементів ринку спричинять появу нових, складно структурованих фінансових інструментів.

⁹ *Campbell T. Money and Capital Markets / T. Campbell. — Glenview, IL : Scott, Foresman, 1988.*

Таблиця. Типи фінансових інновацій залежно від періоду розвитку технологічної парадигми

Період розвитку технологічної парадигми	Типи фінансових інновацій
Виникнення	Забезпечення розробки та впровадження нововведень Забезпечення розвитку й поширення Модернізація фінансових послуг Залучення нових інвестиційних ресурсів і перерозподіл ризиків Рефінансування зобов'язань або мобілізація активів Сумнівні інновації
Упровадження	Залучення нових інвестиційних ресурсів і перерозподіл ризиків Рефінансування зобов'язань або мобілізація активів Сумнівні інновації
Розвиток	Забезпечення розробки та впровадження нововведень Забезпечення розвитку й поширення Модернізація фінансових послуг
Зрілість	Забезпечення розвитку та поширення нововведень Рефінансування зобов'язань або мобілізація активів Сумнівні інновації

Джерело: Perez C. *Technological Revolutions and Financial Capital: The Dynamics of Bubbles and Golden Ages* / C. Perez. – Cheltenham Edward Elgar Publishing Ltd, 2002. – 198 p.

Такими є цінні папери, які ґрунтуються на механізмі сек'юритизації. Слід зазначити, що остання перетворилася на одну з найважливіших фінансових новацій, викликаних необхідністю диверсифікації джерел фінансування, зменшення або нівелювання кредитних ризиків і підвищення ліквідності банківських та інших установ. Американський учений Л. ЛоПакі назвав сек'юритизацію активів “срібною кулею”, котра вбиває відповідальність¹⁰. Учений вважає, що її переваги залежать від надійності відокремлення сек'юритизованих активів від інших, тобто від можливості виникнення відповідальності в разі банкрутства кредитора чи втрати ним фінансової стабільності.

На нашу думку, процес сек'юритизації супроводжується дезінтермедіацією (*disintermediation*), тобто усуненням фінансових посередників від перерозподілу капіталів. Для залучення фінансових ресурсів публічні акціонерні товариства віддають перевагу емітуванню цінних паперів на фінансовому ринку, а не отриманню банківських кредитів. Тобто дезінтермедіація сприяє інвестуванню заощаджень у цінні папери. При цьому розроблювані правила й норми, що закріплюють припустимі границі використання фінансових інновацій, застарівають дуже швидко. Зазвичай під час криз спостерігається жорсткість заходів нагляду й контролю, посилення протекціонізму з боку держави, водночас у період економічного підйому вони, як правило, лібералізуються. Однак таку практику вбачаємо малоефективною внаслідок того, що регулювання світового фінансового ринку передбачає не лише процес розробки правил і рекомендацій регуляторами ринку, а й порядок їх взаємодії.

Світова фінансово-економічна криза дала ринку фінансових послуг реальний шанс вийти з турбулентності в іншій якості. У річному звіті

¹⁰ LoPucki L. *The Death of Liability* / L. LoPucki // *The Yale Law Journal*. – 1996. – № 1. – P. 106.

Міжнародного валютного фонду “Забезпечення справедливого й збалансованого зростання” (2011)¹¹ визначено, що розробка схеми трансграничної фінансової архітектури є важливим першим етапом у складанні схем системного ризику й виявленні “ліній розломів”, що допускають поширення фінансових шоків. Складання схем надає можливість оцінити фактори уразливості, спостерігати й попереджати системні ризики на фінансових ринках.

Розвиток фінансових інновацій залежить від зміцнення глобальної системи фінансового захисту, чому має сприяти підвищення потенціалу МВФ — внесення 37 країнами виняткового вкладу в розмірі 456 млрд дол. США для підтримки Фонду. Здійснюються заходи щодо поповнення його ресурсів для підтримки країн із низькими доходами — через Трастовий фонд для фінансування скорочення бідності і сприяння економічному зростанню¹².

На особливу увагу заслуговує розмежування відповідних функцій і обов’язків регіональних механізмів для надання кризових позик без залучення МВФ¹³. По-перше, варто визнати, що продовжує поглиблюватися поділ праці. Якщо в одній чи двох невеликих країнах відбувається фінансова криза малого масштабу, то регіональний фінансовий механізм краще підходить для надання кризових позик без залучення Фонду. По-друге, необхідно узгодити можливі сегменти конкуренції між регіональними механізмами і МВФ для попередження негативних наслідків. Зауважимо, що одночасне застосування різних схем участі приватного сектору в даному механізмі може викликати хаос на міжнародних ринках капіталу.

Суспільство зацікавлене в тому, щоби глобальна економічна інтеграція супроводжувалася координацією заходів макроекономічної політики на національному рівні та гармонізацією міжнародного регулювання для запобігання уразливості в глобальній фінансовій системі. Загалом “нова структурна економіка” є методом перегляду підходів до стійкого розвитку. До важливих ініціатив провідних центральних банків слід віднести програму купівлі облігацій “Прямі монетарні операції” Центрального європейського банку, третій раунд кількісного пом’якшення Федеральної резервної системи США, розширену Програму купівлі активів Банку Японії.

У розвинутих країнах підвищення ліквідності позитивно позначається на фінансовій стабільності, зростають виробництво й зайнятість. Багато урядів узялися за скорочення надмірного бюджетного дефіциту, але через

¹¹ Международный валютный фонд: годовой отчет 2011. Обеспечение справедливого и сбалансированного роста // Международный валютный фонд, 2012. — С. 38; Мировой подъем замедляется, а риски снижения роста усиливаются. Перспективы развития мировой экономики // Бюллетень основных прогнозов ПРМЭ. — 2012. — 24 янв.

¹² Содействие поиску многосторонних решений для глобального мира [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://blog-imfdirect.imf.org/2012/08/30/promoting-multilateral-solutions-for-a-globalized-world>.

¹³ *Kawai M.* Финансовый регионализм. Региональные механизмы формируют новую международную финансовую архитектуру и способствуют мировой финансовой стабильности / М. Каваи, Д. Ломбарди // Финансы и развитие. — 2012. — Вып. 49. — № 3. — Сент. — С. 23—25.

невизначеність і слабкість фінансових секторів досягнення в бюджетній сфері супроводжуються незадовільними показниками зростання або рецесією.

У країнах із ринком, що формується, і країнах, що розвиваються, державні регулятори здійснюють заходи щодо активізації податково-бюджетної та грошово-кредитної політики з урахуванням особливостей калібрування політики в умовах можливих значних зовнішніх ризиків зниження темпів зростання.

Протягом 2012 р. світові дисбаланси зменшилися, але для їх подолання необхідно здійснювати послідовні заходи. Криза в зоні євро є загрозою для світових перспектив¹⁴. Центральний європейський банк розробив механізм, що сприяє повному відображенню низьких директивних ставок у вартості запозичень на периферії. Уряди здійснюють заходи щодо розробки захисних механізмів у зоні євро. Тому доцільно здійснювати інтервенції в банківських системах і надавати підтримку суверенним позичальникам, що потребує створення банківського союзу з єдиною системою забезпечення фінансової стабільності й вживання заходів щодо бюджетної інтеграції. Варто дотримуватися принципу, що посилення страхових механізмів у зоні євро має супроводжуватися посиленням контролю в зоні євро.

Зміни у світовій економіці потребують відповідної адаптації МВФ для обслуговування потреб держав-членів, що формують світове співтовариство. Глобальна фінансова стабілізація ставить перед Фондом такі основні завдання:

- поглиблений аналіз вторинних ефектів і трансграничних наслідків;
- удосконалення оцінки заходів політики країн щодо обмінних курсів;
- критичний підхід до фінансового сектору як на національному, так і міжнародному рівнях.

Оподаткування фінансового сектору доцільно досліджувати з огляду на такі позиції: з урахуванням ризикованого поведіння податки можуть стати корегувальним інструментом, що попереджує ймовірність кризових явищ; податки у фінансовому секторі можуть стати інструментом надходжень до державного бюджету й основою видатків, спрямованих на запобігання кризовим явищам.

Поділяємо точку зору фінансових аналітиків, які вважають, що оподаткування може доповнити регулювання фінансових організацій, оскільки його можна зосередити на ризиках для фінансової системи в цілому, а не лише для окремих фінансових організацій¹⁵.

Такі нормативи, як вимоги мінімального розміру капіталу, створюють буферні резерви, що допомагають окремим організаціям покрити збитки, а оподаткування може забезпечити ресурси, необхідні урядам для інтервенцій у системі загалом.

¹⁴ Перспективы развития мировой экономики: преодоление высоких уровней долга и вялого роста // Международный валютный фонд. — 2012. — Окт. — 5 с.

¹⁵ A Fair and Substantial Contribution by the Financial Sector. Final Report for the G20 // International Monetary Fund. — Washington, 2010. — June; Fiscal Monitor: Balancing Fiscal Policy Risks. — Washington, 2012; Keen M. Rethinking the Taxation of the Financial Sector / M. Keen // CESifo Economic Studies. — 2012. — Vol. 57. — No. 12010. — April. — P. 1—24.

У економічній літературі¹⁶ розглядають чотири основних види податків у фінансовому секторі:

1. Відрахування на цілі фінансової стабільності — збір з балансу фінансової організації (і деяких позабалансових статей) для забезпечення сплати галузю справедливої частки прямих витрат, пов'язаних з урегулюванням проблемних організацій, яке може включати їх продаж, передачу або ліквідацію.

2. Податок на фінансові операції (ПФО) — справляється з вартості окремих фінансових операцій, таких як операції з інструментами участі в капіталі.

3. Податок на фінансову діяльність — справляється із суми прибутку й винагороди організації. Податок на фінансову діяльність, за економічною сутністю, є для фінансового сектору еквівалентом податку на додану вартість, від якого цей сектор традиційно звільнявся.

4. Податок на доходи корпорацій — справляється в більшості країн, де податкова система дозволяє компаніям (включаючи компанії фінансового сектору) вираховувати з оподатковуваних доходів виплати процентів кредиторам, але не виплачені інвесторам дивіденди. Це створює податковий перекид на користь боргового фінансування, що підсилює стимули для фінансових компаній до прийняття надмірного ризику¹⁷. Реформування цього податку сприятиме зменшенню надмірного левереджу у фінансовому секторі.

Підсумовуючи, зазначимо, що для сприяння світовій фінансовій стабільності нову міжнародну фінансову архітектуру формують регіональні механізми. Пропозиції щодо розширення сфери оподаткування фінансового сектору дадуть змогу акумулювати податки з нинішнього покоління для оплати збитків, які викликали його дії, для майбутніх поколінь.

Податок має справлятися з більш широкого кола фінансових установ. У перспективі це сприятиме фінансовій стабільності, а звільнення деяких установ від податку може стимулювати податковий арбітраж, за якого ці установи змінюватимуть свою класифікацію, щоб скористатися перевагами більш вигідного податкового режиму. Створення податкових стимулів сприятиме запровадженню фінансових інновацій в умовах стрімкого розвитку банківського сектору.

На особливу увагу заслуговує використання технологій фінансового маркетингу й обґрунтування конкретних заходів з активізації діяльності інституційних інвесторів, що потребує здійснення таких заходів. По-перше, слід приділити увагу зміцненню фінансової інфраструктури на ринках забезпеченого фінансування й моніторингу за небанківськими фінансовими установами, які сприяють системному ризику ліквідності.

¹⁶ Готлиб Дж., Импавидо Г., Иванова А. Налогообложение финансов. Многие европейские директивные органы склоняются к идее расширения налогообложения финансового сектора / Дж. Готлиб, Г. Импавидо, А. Иванова // Финансы и развитие. — 2012. — Вып. 49. — № 3. — Сент. — С. 44–47.

¹⁷ de Mooij R. Debt, Taxes, and Banks / R. de Mooij // IMF Working Paper, 12/48. — 2012.

По-друге, слід відпрацювати моделі попередження валютно-фінансових криз і мінімізації ймовірних втрат; оптимізувати обсяги стабілізаційних резервів (золотовалютних резервів) для гарантування стійкості економіки до можливих зовнішніх фінансових криз; для забезпечення стійкості національної валюти доцільно систематизувати поступальне підвищення експортних доходів; установити контроль залучення іноземних інвесторів для відстеження надходжень спекулятивного капіталу.

По-третє, для проведення ефективної інвестиційної політики фінансові інститути потребують розробки й використання ліквідних фінансових інструментів. У даному контексті фінансовий маркетинг розробляє сучасні методики, що базуються на модельних конструкціях, проектуванні каналів розподілу, формуванні цінової політики й вивченні поведінки інвесторів. Оскільки інституційні інвестори є важливими учасниками фінансового ринку України, вони повинні активізувати інвестиційну діяльність. Структура вкладень недержавних пенсійних фондів у цінні папери не має істотного впливу на загальну структуру вкладень інституціональних інвесторів. Незначні обсяги залучення пенсійних внесків обмежують можливості фондів здійснювати диверсифікацію пенсійних активів у дохідні фінансові інструменти.

Таким чином, в умовах інституціональних трансформацій соціально-економічних систем варто визначити економічні засади необхідності розробки й запровадження фінансових інновацій, якими є: освоєння нових ринків, поява нових гравців, дистрибуція нових продуктів і активізація діяльності небанківських установ. Важливою рисою ефективного функціонування інноваційного механізму є взаємодія його складових: методів, інструментів, форм і важелів впливу на формування відносин, які виникають з приводу інституційного забезпечення розробки і впровадження фінансових інновацій. Водночас якісні зміни на фінансовому ринку сприятимуть розвитку фінансово-інфраструктурної підсистеми, яка забезпечує інституціональний статус ринку фінансових інновацій; оптимізації транзакційних витрат на їх проведення; коригуванню когнітивних дисфункцій суб'єктів; удосконаленню технологічного руху фінансових ресурсів, а також моніторингу й реплікативності фінансових операцій.